

Raadsvoorstel

Onderwerp:

Woonwagen- en standplaatsenbeleid gemeente Beesel

portefeuillehouder: Angely Waajen-Crins

datum vergadering: 23 september 2024

zaaknummer: 0889329762

Samenvatting

In de afgelopen jaren deed een aantal instanties (waaronder het Europese Hof voor de Rechten van de Mens) uitspraken over het mensenrechtelijk kader dat voor woonwagenbewoners geldt. Hieruit bleek dat het recht van woonwagenbewoners om te leven volgens hun culturele identiteit onvoldoende werd erkend en gefaciliteerd door het Rijk en de gemeenten.

Het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) zag hierin aanleiding om een beleidskader op te stellen voor gemeenten voor het opstellen van lokaal woonwagen- en standplaatsenbeleid.

Naar aanleiding van signalen uit de woonwagengemeenschap onderzochten we de behoefte aan standplaatsen in de gemeente Beesel. Aan de hand van deze gepeilde behoefte is het woonwagen- en standplaatsenbeleid gemeente Beesel opgesteld wat nu ter vaststelling voorligt. Het beleid is opgesteld in samenspraak met de woningcorporaties.

In het woonwagen- en standplaatsenbeleid is beschreven hoe de rechten van de woonwagenbewoners gefaciliteerd worden, waarbij rekening gehouden wordt met de culturele identiteit waarin 'wonen in woonwagen' en 'het wonen in familieverband' centraal staan. Door rekening te houden met de bestaande richtlijnen en beleidskaders hebben we ons beleid opgesteld vanuit een drietal uitgangspunten te weten juridisch, moreel en financieel.

Voorstel

1. Het woonwagen- en standplaatsenbeleid gemeente Beesel vast te stellen.

Toelichting raadsvoorstel

1. Aanleiding

Vanuit het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en vanuit de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) zijn gemeenten aangespoord om woonwagen- en standplaats te implementeren indien er behoefte is aan (meer) woonwagens in de gemeente. Uit onderzoek in 2018 en de daaropvolgende herhaalmeting in 2020 bleek dat er in de gemeente Beesel geen behoefte was aan extra woonwagenstandplaatsen, echter eind 2022 meldde zich telefonisch een persoon bij de gemeente Beesel die aangaf behoefte te hebben aan een standplaats met woonwagen in de gemeente Beesel. Uit vervolgesprekken bleek dat er meer personen behoefte hadden aan een woonwagenstandplaats.

In september 2023 is er een behoeftepeiling uitgevoerd om de daadwerkelijke belangstelling vast te stellen. Hieruit bleek dat meer, dan de tot dan toe bekende personen, belangstelling hadden voor een woonwagenstandplaats in de gemeente Beesel. Daarnaast is in de woonzorgvisie opgenomen dat er woonwagenbeleid geformuleerd zou worden. Hier geven we nu gevolg aan.

Dit alles was aanleiding voor de formulering van woonwagen- en standplaatsenbeleid voor gemeente Beesel.

2. Doelstelling

De gemeente Beesel streeft naar een situatie waarin invulling wordt gegeven aan het landelijke beleidskader 'Gemeentelijk woonwagen en standplaatsenbeleid' van het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties waarmee kaders worden verstrekt voor de invulling van de behoefte aan woonwagenstandplaatsen in de gemeente Beesel. Daarnaast is het een doelstelling om uitvoering te geven aan actiepunt nummer 24 ten aanzien van het opstellen van woonwagenbeleid uit de woonzorgvisie 2023-2033.

3. Uitgangssituatie

Gemeente Beesel heeft momenteel geen woonwagen- en standplaatsenbeleid. Er is een enkele kermisstandplaats geregistreerd in de basisregistratie adressen en gebouwen (BAG).

De twee in de gemeente aanwezige woonwagenwoningen staan als reguliere woning geregistreerd vanwege hun verschijningsvorm en zijn niet als standplaats geregistreerd in de BAG. Deze woonwagenwoningen worden sinds 2014 bewoond door woonwagenbewoners. Woningcorporatie Nester verhuurt deze woonwagenwoningen, het beheer wordt uitgevoerd door Nijbod.

De woningcorporaties zorgen voor het verstrekken van huurwoonwagens en de exploitatie ervan. Hierbij dient de kanttekening te worden gemaakt dat de woningcorporaties alleen zorgdragen voor de huisvesting van hen die tot haar doelgroep behoren.

4. Rol gemeente

Het Rijk heeft met haar beleidskader ten aanzien van woonwagenbewoning erop aangedrongen bij gemeenten om beleid te maken en over te gaan op het realiseren van meer woonwagenstandplaatsen indien hier behoefte aan is. Nu deze behoefte gepeild, en aanwezig is, en we vanuit de woonzorgvisie ook hebben aangegeven dat we beleid op deze woonvorm willen formuleren is actief ingezet op de realisatie van dit woonwagen- en standplaatsenbeleid. Gemeente Beesel is kaderstellend in het woonwagen- en standplaatsenbeleid.

Het beleid sluit aan bij het coalitieakkoord 2022-2026 'Bouwen aan onze gemeenschap, voor vandaag en morgen' om passende woningen voor al onze inwoners realiseerbaar te maken.

In de jaarlijkse jaarschijf van de prestatieafspraken nemen we op dat we jaarlijks evalueren wat de stand van zaken is ten aanzien van de uitvoering van het woonwagen- en standplaatsenbeleid.

5. Toelichting

Aanpak behoeftepeiling

Nadat zich bij de gemeente Beesel enkele belangstellenden voor een woonwagenstandplaats hadden gemeld is externe expertise vanuit BeFlex ingeroepen om te ondersteunen bij het uitvoeren van een behoeftepeiling en de formulering van een gemeentelijk woonwagenbeleid. Onder leiding van BeFlex hebben de persoonlijke gesprekken plaatsgevonden met de belangstellenden die zich aangemeld hadden voor de oproep op 8 september 2023. Deze gesprekken vonden plaats in het bijzijn van een beleidsmedewerker wonen en een beleidsmedewerker openbare orde en veiligheid.

In februari 2024 heeft er een besloten raads-werkvergadering plaatsgevonden waarin de gemeenteraad geïnformeerd is over de uitkomsten van de behoeftepeiling.

De betrokkenheid van zowel de woningcorporaties als de beheerorganisatie bij het lokale woonwagen- en standplaatsenbeleid is groot. Zowel Nester als Woonwenz zijn dan ook actief betrokken bij de totstandkoming en formulering van het beleid. De gezamenlijke ondertekening van het voorwoord bij het geformuleerde beleid is hier een uiting van en deze uiting is uniek op dit thema in Nederland.

Na vaststelling van het beleid mag, in de regel, worden aangesloten bij de gemiddelde inschrijfduur van regulier woningzoekenden voor een eengezinswoning in de sociale huursector in de gemeente als termijn voor realisatie. Op dit moment is deze gemiddelde inschrijving ca. 7 jaar. Dit betekent dat er tijd en ruimte is om een gezamenlijk uitvoeringsplan op te stellen waarbij de doelgroep in de vorm van een klankbordgroep betrokken wordt.

De omliggende regiogemeenten hebben nog niet allemaal een actief woonwagen- en standplaatsenbeleid. Ons beleid is in grote lijnen in overeenstemming met het beleid van die gemeenten die wel al vastgesteld beleid ten aanzien van woonwagens en standplaatsen hebben. Ons gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid is gebaseerd op onze eigen behoefte en schaalgrootte en biedt ruimte voor woonwagenbewoners om te wonen en te leven volgens hun culturele identiteit.

Korte opsomming van de belangrijkste punten uit het voorliggende beleid:

- a. We maken woonwagenbewoning in de gemeente Beesel mogelijk, waarbij rekening gehouden wordt met de culturele identiteit van de woonwagenbewoners welke zich kenmerkt door het wonen in een woonwagen in familieverband.
- b. Het wonen in familieverband vindt oorsprong bij de woonwagenbewoners met woongeschiedenis in een woonwagen in de gemeente Beesel. Zij die een familierelatie hebben met deze woonwagenbewoners kunnen in aanmerking komen voor een standplaats met huurwoonwagen.
- c. De toewijzing van standplaatsen met een huurwoonwagen moet recht doen aan de culturele identiteit van woonwagenbewoners. Deze identiteit onderschrijven we en borgen we in de gemeente Beesel met de beleidsregel 'Toewijzen huurstandplaatsen woonwagens gemeente Beesel 2024'.
- d. We voegen zeven (7) woonwagenstandplaatsen met huurwoonwagen toe aan het woningaanbod in de gemeente Beesel.
- e. Locaties bestemd voor woonwagenbewoning zijn niet groter dan maximaal tien (10) woonwagens en/of woonwagenwoningen mits inpasbaar in de ruimte.
- f. De woningbouwopgave in gemeente Beesel is, in de woonzorgvisie 2023-2033, vastgesteld op het toevoegen van 500 nieuwe woningen. Voor de nieuwe standplaatsen van woonwagens willen we aansluiting zoeken bij (toekomstige) woningbouwprojecten, zodat de nieuwe locatie deel uitmaakt van het ontwikkelplan. Hierbij gaan we uit van de logische gevolgtrekking dat eerst wordt vastgesteld dat gemeente Beesel instemt met de toevoeging van de woonwagenstandplaatsen om daarna, in een volgende fase de locatie hiervan nader te bepalen.
- g. In samenspraak met de woningcorporaties, de nog te formeren klankbordgroep met woonwagenbewoners en de gemeente wordt een uitvoeringsplan opgesteld waarin nadere afspraken staan over o.a. de aanleg van nieuwe standplaatsen, het beheer van deze standplaatsen, een programma van eisen ten aanzien van woonwagens en de nadere uitwerking van de beleidsregel ten aanzien van de toewijzing van standplaatsen met huurwoonwagens.

a. Financieel

Woonwagens zijn relatief dure woonproducten in vergelijking met reguliere eengezinswoningen. Dit vergt een goede financiële afweging daar de financiële middelen voor sociale woningbouw limitatief zijn. De financiële gevolgen in de realisatie van woonwagendwoning is voor woningcorporaties dan ook aanzienlijk groot. Door samenwerking met de betrokken partijen en de doelgroep kunnen afwegingen gezamenlijk worden genomen en kunnen afspraken gemaakt worden. Indien hiervoor budget moet worden opgenomen door gemeente Beesel dienen we hier een verzoek voor in bij uw raad. De afspraken worden in de prestatieafspraken vastgelegd.

Voor de voorbereiding en uitvoering van het beleid is een RHA- subsidie van het Rijk (regeling huisvesting aandachtsgroepen) aangevraagd en ontvangen voor een bedrag van € 14.049,59.

b. Juridisch

Invullen verplichting

Door uitspraken van de Europese rechter die zich daarbij baseert op het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, heeft Nederland het beleid dat gericht was op de afbouw van woonwagendstandplaatsen in 2018 moeten beëindigen. De rechter bekrachtigde dat het afbouwbeleid, in strijd was met de fundamentele rechten van de mens. Met de uitspraak werden de lidstaten verplicht om zich actief in te zetten voor bescherming en behoud van de woonwagencultuur. De Nederlandse overheid heeft dit vertaald in een verplichting voor gemeenten om woonwagendbeleid op te stellen. Met het vaststellen van woonwagendbeleid wordt deze verplichting ingevuld.

Beleidsregel is bevoegdheid van college, ter kennisname bijgevoegd

Het College heeft de beleidsregel 'Toewijzen huurstandplaatsen woonwagens gemeente Beesel 2024' vastgesteld, onder voorbehoud van goedkeuring van het woonwagendbeleid door uw gemeenteraad.

c. Risico's

Niet iedereen komt in aanmerking voor een standplaats

We geven uitvoering aan de opdracht van de rijksoverheid om beleid op te stellen waarbij de culturele identiteit van woonwagendbewoners beleefd kan worden in gemeente Beesel. Deze culturele identiteit kenmerkt zich door het wonen in een woonwagen en het wonen in familieverband. Het is dan ook daarom dat alleen die woonwagendbewoners die een familierelatie hebben met de huidige woonwagendbewoners in onze gemeente in aanmerking komen voor een woonwagendstandplaats. Door de beleidsrichtlijn vanuit BZK te volgen, ontstaat het gevolg dat hierdoor andere belangstellenden, die wel voldoen aan het afstammingsbeginsel maar geen familierelatie hebben met de woonwagendbewoners in de gemeente Beesel, niet in aanmerking komen voor een woonwagen in de gemeente Beesel.

Financieel risico

Gezien de hoge kosten van woonwagendbewoning is de businesscase voor nieuwe woonwagendstandplaatsen met woonwagens ingewikkeld en onrendabel. In de tegemoetkoming van deze kosten spreken we als gemeente ook de Rijksoverheid aan om middels subsidies en/of andersoortige extra financiering hierin te ondersteunen voor ons en onze uitvoerende partners. De Regeling huisvesting aandachtsgroepen biedt slechts kleine bijdrage per woning van nog geen 2% op de totale geschatte kosten.

6. Visie Blij in Beesel

Het woonwagen- en standplaatsenbeleid sluit aan bij het thema 'Fijn wonen'.

7. Toegankelijkheid

Door het bieden van de mogelijkheid om woonwagens toe te voegen aan de woningvoorraad, zorgen we ervoor dat ook voor de doelgroep woonwagendbewoners passende huisvesting mogelijk gemaakt kan worden die past bij de culturele identiteit.

8. Duurzaamheid

De woonwagens die toegevoegd worden, zullen allen moeten voldoen aan de wettelijke duurzaamheidseisen.

Bijlagen

Bijlage 1: Beleidsregel 'Toewijzen huurstandplaatsen woonwagens gemeente Beesel 2024'

Bijlage 2: Beleidskader Gemeentelijk Woonwagen- en standplaatsenbeleid, BZK

Bijlage 3: Wegwijzer Gemeentelijk Woonwagen- en standplaatsenbeleid, VNG

Bijlage 4: Onderzoek kosten woonwagens en standplaatsen, BZK